

KONKURRENSVERKET	
2012-09-26	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

KLAGANDE

Winn Hotels Gävle AB, 556033-8294
Box 1417
801 38 Gävle

Ombud: Advokat Hugo Norlén och jur.kand. Anna Lindbäck
Advokatfirman Lindahl KB
Box 1203
751 42 Uppsala

MOTPARTER

1. Lantmäteriet
801 82 Gävle

2. Hotel City Gävle AB, 556409-3184
Nygatan 8
803 20 Gävle

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Faluns dom den 16 maj 2012 i mål nr 586-12,
se bilaga A

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avvisar överklagandet i den del det avser frågan om bristande
transparens i förfrågningsunderlaget.

Kammarrätten avslår överklagandet i övrigt, till följd varav kammarrättens
interimistiska förordnande den 25 maj 2012 upphör att gälla.

YRKANDEN M.M.

Winn Hotels Gävle AB (Winn) yrkar i första hand att kammarrätten förordnar att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse i form av en ny utvärdering sker varvid anbudet från Hotel City Gävle AB (Hotel City) förkastas. I andra hand yrkar Winn att upphandlingen ska göras om.

Winn anför bl.a. följande till stöd för sin talan.

Företagspresentation

Hotel City har valt att presentera sin hotellanläggning och har inte lämnat några uppgifter om det företag som äger och driver anläggningen. Därmed uppfylls inte ska-kravet på att anbudsgivaren ska avge en kort företagspresentation i 1.2.3.

Rutiner för miljöanpassning

Vid anbudstidens utgång hade Hotel City endast gett in sin miljömanual men inte den miljöhandbok som manualen hänvisar till. Lantmäteriet ansåg att anbudet inte var komplett och förelade Hotel City att ge in miljöhandboken. Hotel City har således först i efterhand gett in en beskrivning över sina miljörutiner och uppfyller inte heller efter kompletteringen kraven på en implementerad miljöpolicy eftersom materialet inte är sådan annan lämplig dokumentation som avses i förfrågningsunderlaget. Dokumenten är upprättade av bolaget och har inte granskats av tredje part. Under alla omständigheter uppfyllde inte Hotel City kravet vid anbudstillfället och kompletteringen tillförde anbudet nya uppgifter som var en förutsättning för att anbudet skulle kvalificeras/utvärderas. Kompletteringen har inte varit tillåten och anbudet skulle rätteligen ha förkastats.

Förteckning över konferenslokalens kapacitet

Lantmäteriet har själv bedömt att uppgift om konferenslokalernas kapacitet saknades i Hotel Citys anbud och att Hotel City behövde komplettera med dessa nödvändiga uppgifter. Det är inte fråga om oklarheter i anbudet eller förtydliganden utan om uppgifter som saknades i Hotel Citys anbud. Kompletteringen innebar att Hotel Citys anbud ändrades och ny information tillfördes.

Telefon på rummen

Lantmäteriet har uppställt ett krav på att telefon ska finnas på varje rum. Detta innebär enligt vedertagen hotellstandard krav på hotellrum med fast telefon och kostnadsfria samtal mellan rummen. I vart fall betyder det att det rent faktiskt ska finnas en telefon tillgänglig på rummet. Så är inte fallet med Hotel Citys anbud. En lösning som innebär att en lånetelefon finns i hotellreceptionen är under alla omständigheter inte likvärdig med en fast eller trådlös telefon i varje rum. Om gästen behöver en telefon krävs att gästen går till receptionen, kvitterar en mobiltelefon och sannolikt även lämnar en deposition. För att kostnadsfritt ringa till en annan gäst på hotellet skulle även krävas att den andra gästen kvitterat en mobiltelefon och meddelat sitt tillfälliga telefonnummer till den gäst som söker honom eller henne. Hotel City uppfyller inte ska-kravet och anbudet skulle således ha förkastats. Det är fel att kravet på kostnadsfria samtal mellan rummen är ett kontraktsvillkor och inte ett ska-krav. I kontraktet nämns inte telefonkostnaden överhuvudtaget. Det är fråga om en uppenbart otillåten komplettering när Lantmäteriet tillåtit Hotel City att komplettera ett ska-krav avseende kostnadsfria samtal mellan rummen. Det är inte tillåtet att komplettera ett ska-krav och efter kompletteringen blev Hotel Citys anbud ett annat än det som ursprungligen gavs in. Den ursprungliga skrivningen i anbudet att ”debitering sker för samtalen” ändrades till ”telefonsamtal till andra gäster på hotellet som lånat mobiltelefoner är avgiftsfria.” Genom att den 15 december 2011 meddela att mobiltelefoner till låns i receptionen är

okej har Lantmäteriet i efterhand frångått kravet på fast telefon på rummen. Skillnaden mellan den ursprungliga skrivningen i förfrågningsunderlaget och svaret under annonstiden är så stor att den kan ha påverkat potentiella anbudsgivares vilja och förmåga att lämna anbud eftersom hotell utan telefoner på rummet kan ha avstått från att lämna anbud på grund av kravet. Förändringen är därmed att se som väsentlig och upphandlingen ska göras om. I vart fall har förfrågningsunderlaget varit oklart i denna del och står därmed i strid med transparensprincipen.

Lantmäteriet bestrider bifall till överklagandet, yrkar att kammarrättens interimistiska beslut upphävs så att upphandlingen kan avslutas och anför bl.a. följande till stöd för sin talan.

Företagspresentation

Något krav på exakt innehåll i företagspresentationen anges inte i förfrågningsunderlaget varför det är upp till anbudsgivaren i vilken omfattning denna information ges. Kravet har enbart en informativ karaktär och påverkar därför inte utfallet av upphandlingen.

Rutiner för miljöanpassning

I förfrågningsunderlaget anges att anbudsgivaren ska ha rutiner för miljöanpassning. Detta kan redovisas genom certifikat, licenser eller annan lämplig dokumentation som visar att kravet är uppfyllt. Något krav på att dokumentationen ska vara kontrollerad eller på annat sätt säkerställd av tredje part finns inte i anbudsfrågan. På grund av otydlig formulering av ska-kravet insåg Lantmäteriet att det inte gavs tillräcklig vägledning för anbudsgivare som inte har certifikat eller motsvarande att svara på ska-kravet. För att säkerställa att inga missförstånd uppstått av tolkningen av bevisen begärdes därför ett förtydligande av bolagets miljörutiner. Hotel City har således de miljörutiner som fordras enligt ska-kravet. Några krav

på att redovisa rutinerna i detalj framgår inte av ska-kravet och någon ny, avgörande information har därför inte tillförts upphandlingen genom förtydligandet. Det har istället rört sig om en precisering av redan tidigare lämnade uppgifter vilket ligger inom ramen för vad som är tillåtet enligt upphandlingsrätten.

Förteckning över konferenslokalens kapacitet

Redan Hotel Citys anbudssvar innehöll all efterfrågad information. Dock valde Lantmäteriet att begära ett förtydligande för att ytterligare precisera uppgifterna och mot bakgrund av att utformningen av kravet inte gav tillräcklig vägledning för hur redovisning av kravuppfyllelse skulle ske. Det förtydligande som begärdes in ligger således inom ramen för vad som är tillåtet enligt upphandlingsrätten.

Telefon på rummen

Något krav på fast telefon på rummen har inte ställts utan enbart tillgång till telefon på rummen vilket Hotel City uppfyller genom att tillhandahålla mobiltelefoner. Att ställa krav på anbudsgivarnas tekniska lösning skulle inte vara förenligt med upphandlingsrätten. Att mobiltelefoner som gäster kan låna i receptionen under sin vistelse är tillräckligt för att uppfylla kravet framgår även av frågor- och svarsdokumentet som kommunicerades anbudsgivarna under anbudstiden. Av Hotel Citys anbud framgår att telefonsamtalen debiteras vilket föranledde en begäran om förtydligande om detta även gäller interna samtal eftersom det av frågor- och svarsdokumentet framgår att dylika samtal ska vara kostnadsfria. Någon ändring av anbudet är det således inte fråga om utan en precisering av redan lämnade uppgifter. Winn hävdar att kravet på telefon ska läsas mot hur hotellstandarden ser ut i Sverige och därmed inte utifrån hur ska-kravet faktiskt har formulerats i anbudsförfrågan. Att bedöma kravuppfyllelse utifrån inte angivna förutsättningar i anbudsförfrågan skulle strida mot

upphandlingsrättens krav på transparens. Eftersom förfrågningsunderlaget inte anger något krav på fast telefon på rummet, utan enbart kräver telefon på rummet vilket Hotel City uppfyller genom att tillhandahålla mobiltelefoner, har inte någon förändring av förutsättningarna i förfrågningsunderlaget skett.

Hotel City bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande.

Företagspresentation

Det finns inga krav på vad företagsinformationen ska innehålla. Det är absolut inget fel på företagspresentationen och den uppfyller alla ställda krav.

Rutiner för miljöanpassning

Det ställs inte något krav på certifiering av miljöarbetet. Hotell City valde att bifoga den ISO 14000 dokumentation som man arbetar efter. Därför bifogades hela miljömanualen inklusive miljöpolicy enligt ISO 14000 modell i vilken allt som Lantmäteriet efterfrågar finns beskrivet och därmed har redan i anbudet redovisats det som lantmäteriet önskat. Lantmäteriet begärde som komplettering in den underliggande miljöhandboken. Denna ersätter inte på något sätt miljömanualen utan konkretiserar de lämnade uppgifterna.

Förteckning över konferenslokalens kapacitet

Redan i Hotel Citys anbud har angetts hur många konferenslokaler hotellet har, hur många personer respektive sal är avsedd för samt alternativa möbleringar/sittningar. I anbudet har således angetts allt som efterfrågas. Uppgifterna har sedan inte förändrats eller ersatts genom det förtydligande som Lantmäteriet begärde utan de har endast konkretiserats.

Telefon på rummen

Hotel City skulle lätt kunna koppla in en telefon i varje rum men då det enligt Lantmäteriet är okej att använda en mobil telefonlösning finns det ingen anledning att erbjuda något annat. Samtliga gäster får kostnadsfritt låna en mobiltelefon och Lantmäteriet har publikt förtydligat innan anbudsgivning att det är okej att ha mobiltelefoner för utlåning i receptionen, annars kan de givetvis läggas på rummen om så önskas. Utgående samtal debiteras vilket angavs i anbudet. Lantmäteriet begärde ett förtydligande där Hotel City vidhöll att de utgående samtalen debiteras och att samtalen mellan gästerna är kostnadsfria. Inte något i anbudet har ersatts utan det har rört sig om en konkretisering av de redan lämnade uppgifterna. Ingenstans i förfrågningsunderlaget anges att anbudsgivaren ska intyga eller verifiera just det faktum att samtal mellan gästerna är gratis eller att anbudsgivaren måste ange vilken teknisk telefonlösning som valts. Det finns inte någon vedertagen svensk standard beträffande telefoner på hotell. Enligt branschorganisationen för Sveriges hotell- och restaurangföretagare, VISITA, kan hotell med tre stjärnor ha mobiltelefoner och det finns inget krav på att samtalen mellan gästerna ska vara kostnadsfria.

Någon väsentlig ändring av förfrågningsunderlaget har inte skett genom att Lantmäteriet har angett att det är okej att ha mobiltelefoner för utlåning i receptionen. Det är inte heller så att något hotell som kunde ha gett in anbud i upphandlingen avstod från att göra det på grund av att denne inte kände till att man fick använda mobiltelefoner. Samtliga hotell i Gävle som uppfyller Lantmäteriets krav på antal bäddar samt avstånd till Lantmäteriet har deltagit i upphandlingen.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser framgår av förvaltningsrättens dom.

Företagspresentation, rutiner för miljöanpassning och konferenslokalernas kapacitet

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning vad avser Hotel Citys anbuds uppfyllande av ska-kraven gällande lämnande av företagsinformation, krav på rutiner för miljöanpassning samt beträffande krav på information om konferenslokalernas kapacitet. Vidare instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning vad avser tillåtligheten av Hotel Citys kompletteringar gällande rutiner för miljöanpassning samt konferenslokaler.

Telefon på rummen

I p. 3.1.2 i förfrågningsunderlaget angående hotellets kapacitet anges att anbudsgivaren ska erbjuda minst 150 bäddar samt rum med WC, dusch/bad, TV, internet och telefon. Beträffande den närmare innebörden av ska-kravet har Lantmäteriet den 15 december 2011 redovisat nedanstående fråga och svar. Enligt uppgift från Lantmäteriet, som inte har bestridits av Winn, har svaret redovisats för de leverantörer som lämnade anbud i upphandlingen.

Fråga: Är det ok med mobila telefoner som gästerna får låna i receptionen under sin vistelse?

Svar: Ja, det är ok, samtal till kollegor/gäster som också bor på hotellet ska dock vara avgiftsfria.

Enligt kammarrättens mening har ska-kravet som det är formulerat i förfrågningsunderlaget vad gäller rum med telefon varit allmänt hållet och i behov av utfyllnad. Därvid har ska-kravets innebörd preciserats genom det ovan redovisade svaret som Lantmäteriet lämnade under anbudstiden. Kammarrätten anser att svaret – i den del det anger att en ordning där gäster får låna mobiltelefoner i receptionen accepteras – utgör en ändamålsenlig precisering av ska-kravet i förfrågningsunderlaget och inte en otillåten ändring av ska-kravet. I målet har inte gjorts gällande annat än att kravet på avgiftsfria samtal mellan hotellets gäster omfattas av det ursprungliga förfrågningsunderlaget.

Vad gäller uppfyllandet av ska-kravet avseende rum med telefon har Hotel City i sitt anbud angett att Lantmäteriets alla gäster får kostnadsfritt låna mobiltelefon i receptionen. Mot bakgrund av det förtydligande av ska-kravets innebörd som Lantmäteriet redovisat under anbudstidens gång finner kammarrätten att den av Hotel City erbjudna ordningen med utlåning av mobiltelefoner i receptionen uppfyller det aktuella ska-kravet. Vidare har Hotel City i komplettering efter anbudstidens utgång bekräftat att telefonsamtal till andra gäster på hotellet som lånat mobiltelefoner är avgiftsfria. Även i denna del uppfylls därmed ska-kravet.

Vad gäller tillåtligheten av nyssnämnda komplettering avseende uppgiften att telefonsamtal till andra gäster på hotellet som lånat mobiltelefon är avgiftsfria, gör kammarrätten följande bedömning. Hotel City har i sitt anbud angett att "Lantmäteriets alla gäster får kostnadsfritt låna mobiltelefon i receptionen, debitering sker för samtalen". Syftet med denna skrivning var enligt Hotel City att förtydliga att utgående samtal debiteras. Eftersom gästerna kostnadsfritt får låna mobiltelefoner så kunde det enligt Hotel City annars felaktigt uppfattas som att det är helt gratis att ringa. Kammarrätten anser att denna uppgift från Hotel City om kostnadsfria lån och samtalsdebitering erfordrade ett förtydligande. Detta inte minst mot bakgrund av de krav som Lantmäteriet ställt på avgiftsfria internsamtal och

vad som i målet uppgetts om vad som är sedvanlig hotellstandard i detta hänseende. Mot denna bakgrund innebar inte Hotel Citys komplettering i detta avseende att någon uppgift i anbudet byttes ut utan det är istället fråga om en tillåten konkretisering av den ofullständiga och i viss mån motsägelsefulla uppgiften i anbudet.

Vid angivna förhållanden finner således kammarrätten att ska-kravet avseende telefoni inte har ändrats under anbudstiden, att det har uppfyllts av Hotel City och att den komplettering som Hotel City har gjort efter anbudstidens utgång avseende uppgiften att telefonsamtal till andra gäster på hotellet är avgiftsfria utgör ett tillåtet förtydligande. Därmed ska Winns förstahandsyrkande om rättelse, bestående i att en ny utvärdering ska ske varvid Hotel Citys anbud ska förkastas, lämnas utan bifall.

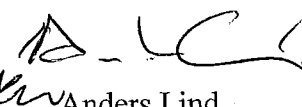
Winn har i kammarrätten i andra hand yrkat att upphandlingen ska göras om eftersom Lantmäteriet har gjort väsentliga ändringar av förfrågningsunderlaget i efterhand samt att förfrågningsunderlaget i vart fall brister i tydlighet och därmed strider mot principen om transparens. Kammarrätten har ovan bedömt att ska-kravet vad gäller rum med telefon inte har ändrats. Därmed saknas skäl att på denna grund förordna att upphandlingen ska göras om.

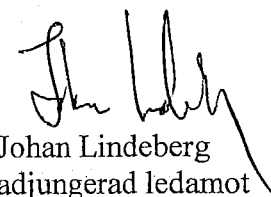
Vad gäller Winns invändning att förfrågningsunderlaget brister i transparens har denna invändning framförts först i kammarrätten. Då Winns talan i förvaltningsrätten har avsett frågan om Hotel Citys anbud uppfyller uppställda ska-krav samt om Hotel Citys kompletteringar av anbudet har varit tillåtna anser kammarrätten att den av Winn numera åberopade omständigheten att förfrågningsunderlaget brister i transparens avser en annan sak än den som var föremål för prövningen i förvaltningsrätten. Ett överklagande ska som huvudregel avvisas i de delar det rör en annan sak (jfr Wennergren, Förvaltningsprocesslagen, En kommentar, femte upplagan s. 286, von Essen, Processramen i förvaltningsmål, s. 279). Det har inte

framkommit skäl för någon annan bedömning i detta fall varför Winns överklagande i den del det avser att förfrågningsunderlaget brister i transparens sålunda ska avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Gunnar Pettersen
kammarrättsråd
ordförande

Anders Lind
kammarrättsråd

Johan Lindeberg
adjungerad ledamot
referent

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN
Karin Kjellin
Föredragande

DOM
2012-05-16
Meddelad i
Falun

Bilaga A

Mål nr
586-12
Enhet 2

SÖKANDE

Winn Hotels Gävle AB, 556033-8294
Box 1417
801 38 Gävle

Ombud: Advokat Hugo Norlén och jur. kand. Anna Lindbäck
Advokatfirman Lindahl KB
Box 1203
751 42 Uppsala

MOTPART

Lantmäteriet
801 82 Gävle

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.lid 55976

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 45	Kullen 4	023-383 00 00	023-383 00 80	måndag – fredag
S-791 21 Falun		E-post: forvaltningsrattenifalun@dom.se		08:00-12:00 13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Lantmäteriet i Gävle genomför en upphandling av ramavtal av hotellogi och konferenslokaler (dnr 104-2011/3164). Tilldelningsbeslut fattades den 30 januari 2012. Hotel City Gävle AB (Hotel City) antogs som enda leverantör avseende hotellogi. När det gäller delområdet konferenslokaler antogs fyra leverantörer varvid Hotel City rangordnades som nummer ett.

Winn Hotels Gävle AB (Bolaget) begär överprövning och yrkar att upphandlingen ska avslutas först efter att rättelse skett på så sätt att en ny utvärdering sker, varvid anbudet från Hotel City ska förkastas. Till grund för sin ansökan uppger Bolaget att Hotel Citys anbud inte uppfyller flera obligatoriska krav och att Hotel City tillåtits komplettera anbudet i strid med lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). Bolaget har på grund härav lidit skada.

Lantmäteriet motsätter sig ansökan.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

I mål om överprövning enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart och tydligt sätt anger vilka omständigheter han grundar sin talan på (RÅ 2009 ref. 69). Förvaltningsrätten har därför att pröva om det på grundval av vad Bolaget anfört är visat att Lantmäteriet har brutit mot någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU och att detta medfört att Bolaget lidit eller kan komma att lida skada (16 kap. 5 § LOU). De grundläggande principerna innebär att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt, genomföra upphandlingar på ett öppet sätt samt iaktta principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet (1 kap. 9 § LOU).

Myndigheten får begära att ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Myndigheten får också begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar hand-

lingar som getts in och som avses i 10 och 11 kap (9 kap 8 § andra stycket LOU).

Anbudsområdena hotellogi och konferenslokaler

Bolaget har uppgett att Hotel Citys anbud inte uppfyller det obligatoriska kravet att lämna företagsinformation.

I förfrågningsunderlaget, rubrik 1.2. Kvalificering, anges följande.

1.2.3. Beskrivning av anbudsgivaren

Anbudsgivaren skall avge en kort företagspresentation, ca en A4-sida.

Bolaget har uppgett att Hotel City underlåtit att lämna en företagspresentation i anbudet. Hotel City har istället bara lämnat uppgifter om själva hotellet. För företagsinformation hänvisas till bolagets hemsida, där ingen information om företaget lämnas. Även om krav inte ställts på presentationens innehåll eller omfattning, är det inte möjligt att helt utelämna information om företaget i anbudet och ändå gå vidare till utvärdering.

Mot detta har *lantmäteriet* anfört att förfrågningsunderlaget inte uppställer något krav på innehåll vad gäller denna information. Kravet har enbart informativ karaktär och påverkar därför inte utfallet av upphandlingen.

Enligt förvaltningsrätten är det ifrågavarande kravet allmänt formulerat då det inte konkret anges vilken information som efterfrågas och vilken betydelse denna får för kvalificeringen av leverantören. Av yttrandet från *lantmäteriet* synes informationen inte ha någon betydelse för vare sig kvalificering eller utvärdering. Vid dessa förhållanden bedömer förvaltningsrätten att kravet inte är av sådan betydelse att Hotel Citys anbud borde ha förkastats till följd av den bristfälliga informationen. *Lantmäteriet* kan därför inte anses ha överträtt likabehandlingsprincipen då myndigheten utvärderat anbudet. Skäl för ingripande enligt LOU föreligger därför inte på denna grund.

Anbudsområdet hotellogi

Bolaget har beträffande den del av upphandlingen som avser hotellogi uppgett att Hotel Citys anbud inte uppfyller krav gällande hotellets kapacitet, telefon på rummen och gällande hotellets miljöarbete; rutiner för miljöanpassning. Bolaget har även uppgett att Lantmäteriet i dessa delar tillåtit Hotel City att komplettera sitt anbud på ett sätt som strider mot LOU.

Hotellets kapacitet, kravet på telefon på rummet

I förfrågningsunderlaget, rubrik 3. Kravspecifikation, anges följande.

3.1.2. Hotellets kapacitet

Anbudsgivaren skall erbjuda minst 150 bäddar samt rum med WC, dusch/bad, TV, Internet och telefon.

Bolaget har uppgett att Hotel City inte uppfyllt det obligatoriska kravet att telefon ska finnas på rummen och att samtal mellan rummen ska vara kostnadsfria. Hotel Citys anbud innebär att gäster får låna en mobiltelefon i receptionen och att samtalen debiteras, vilket inte är tillräckligt för att uppfylla kravet. Att avsikten med kravet varit att telefon ska finnas på rummen och att samtal mellan rummen ska vara gratis framgår av e-post från Lantmäteriet den 11 januari 2012. Där anges att Hotel Citys anbud inte är komplett och att anbudsgivaren ska bekräfta att telefonsamtal till andra gäster som bor på hotellet är avgiftsfria (utan debitering). Hotel City har sålunda på ett otillåtet sätt getts möjlighet att i efterhand komplettera sitt anbud i denna del.

Lantmäteriet har uppgett att det obligatoriska kravet inte innebär att fast telefon på rummen måste finnas, utan att det är tillräckligt att det finns tillgång till telefon på rummen, något som är uppfyllt genom Hotel Citys anbud. Något krav på viss teknisk lösning har sålunda inte uppställts i förfrågningsunderlaget.

Enligt förvaltningsrätten bedömning kan det aktuella kravet på WC, dusch/bad, TV, internet och telefon, såsom det utformats i förfrågningsunderlaget, inte innebära annat än att denna service ska finnas på varje rum. Något krav på viss teknisk lösning uppställs inte vad gäller kravet på telefon på rummet. Av själva förfrågningsunderlaget kan heller inte utläsas något krav att samtal mellan rummen ska vara kostnadsfria. Den komplettering som lantmäteriet begärt in genom det omnämnda e-postmeddelandet torde sålunda inte ha kunnat ha någon påverkan på själva anbudsutvärderingen utan, möjligen, snarare på senare kontraktsvillkor. Vid dessa förhållanden föreligger inte skäl för ingripande enligt LOU.

Rutiner för miljöanpassning

Bolaget har i denna del gjort gällande att Hotel Citys anbud, i dess ursprungliga form, inte uppfyller det obligatoriska kravet avseende rutiner för miljöarbete. Inte ens efter komplettering kan kravet anses uppfyllt då det saknas certifiering från tredje man. Kompletteringen strider i vart fall mot LOU då lantmäteriet tydligt angett att anbudet inte kan utvärderas om anbudet inte kompletteras. *Lantmäteriet* har för egen del anfört att kravet i förfrågningsunderlaget varit otydligt utformat. För att säkerställa att inga missförstånd uppstått av tolkningen begärdes ett förtydligande av Hotel Citys miljörutiner.

I förfrågningsunderlaget, rubrik 3. Kravspecifikation, anges följande.

3.1.6. Hotellens miljöarbete

Anbudsgivaren skall utöver en implementerad miljöpolicy ha rutiner för miljöanpassning av uppdraget som minst innehåller följande:

- rutiner för utbildning i miljöfrågor
- rutiner för att efterleva miljökrav i avtal
- rutiner för avvikelshantering
- rutiner för kommunikation
- rutiner för uppföljning och utvärdering
- rutiner för att identifiera betydande miljöaspekter

Detta kan redovisas genom ett certifikat för ISO 14001, EMAS, Svanens miljömärkningslicens för Hotell och vandrarhem version 3.2., Utmärkelsen Den Gröna Nyckeln, EU-blommans miljömärkningslicens för logitjänster kompletterat med verifikat på att rutiner för avvikelshantering uppfylls eller annan lämplig dokumentation som visar att ovanstående punkter är uppfyllda.

Enligt förvaltningsrättens bedömning kan något ovillkorligt krav på tredjepartscertifiering inte utläsas av förfrågningsunderlaget. Lantmäteriet har begärt in en komplettering med avseende på just miljöanpassningen och i samband med begäran om denna komplettering, i allmänna ordalag, uppgett att anbudet inte kan utvärderas om begärd komplettering inte inkommer. Senare i processen har myndigheten emellertid anfört att själva kravet i förfrågningsunderlaget inte var tillräckligt tydligt för att motivera diskvalifikation av ett anbud på den grunden att tillräcklig dokumentation inte bifogats. Att dra gränsen för vad som är en tillåten komplettering av anbud är ofta svårt. Enligt lagtexten är en komplettering tillåten om det inte finns risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Prövningen måste ske i ljuset av likabehandlingsprincipen. I detta fall har Hotel City fått komplettera anbudet med en handling som hänvisas till i anbudet. Annat har inte framkommit än att handlingen redan fanns tillgänglig hos anbudsgivaren. Vid dessa förhållanden och särskilt med beaktande av att förfrågningsunderlaget inte med fullständig tydlighet anger vilka handlingar som krävdes i aktuellt avseende finner förvaltningsrätten att Lantmäteriet förfarit korrekt då Hotel City inte uteslöts på ovan angiven grund. Skäl för ingripande enligt LOU föreligger därför inte heller på denna grund.

Anbudsområdet konferenslokaler

Bolaget har uppgett att Lantmäteriet för upphandlingen avseende konferenslokalernas kapacitet tillåtit Hotel City att komplettera sitt anbud i strid med LOU. Hotel City har medgetts komplettera sitt anbud med en förteckning över lokalerna.

I förfrågningsunderlaget, rubrik 3. Kravspecifikation, anges följande.

3.2.2. Konferenslokalens kapacitet

Anbudsgivaren skall erbjuda minst fem konferenslokaler varav minst en lokal avsedd för minst 50 personer.

Anbudsgivaren skall verifiera kravuppfyllelsen genom att bifoga en förteckning över lokalerna där det framgår hur många personer, respektive lokal är avsedd för samt alternativa möbleringar/sittningar som är möjliga.

Bolaget har anfört att Hotel City inte har bifogat någon förteckning som anger vilka möbleringar/sittningar som är möjliga i de olika rummen.

Lantmäteriet uppmärksammade bristen, men ombad bolaget komma in med en komplettering. Detta är att anse som en otillåten komplettering.

Lantmäteriet har uppgett att kravet innebär att det ska framgå av anbudet hur många personer respektive lokal är avsedd för samt vilka alternativa möbleringar/sittningar som är möjliga. Hotel City anger i anbudet den efterfrågade informationen, varför det obligatoriska kravet är uppfyllt. Dock valde Lantmäteriet att begära ett förtydligande för att ytterligare precisera de lämnade uppgifterna.

Förvaltningsrätten konstaterar att Hotel City i sitt anbud redogör för antalet lokaler, hur många personer respektive lokal är avsedd för och att det anges att alla lokaler kan möbleras enligt önskemål för skolsittning, biosittning, middagssittning m.m. Förvaltningsrätten anser att det faktum att bolaget tillåtits förtydliga sitt anbud i aktuellt avseende inte kan anses utgöra en otillåten komplettering. Skäl för ingripande enligt LOU finns därför inte heller på denna grund. Ansökan om överprövning ska därför lämnas utan bifall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1c LOU).

Karin Forslund Johansson

rådman

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen fordras att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att talan prövas eller om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska undertecknas av klaganden eller dennes ombud och inges i original samt innehålla;

1. den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen härför
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.